

Władysława Roszyk

Patków, st. 1, gm. Niemojki, woj.
białskopodlaskie, AZP 56-83/1

Informator Archeologiczny : badania 31, 91-92

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

przykrywał jamę grobową lub komorę kamienną. Jamy pochówków miały kształt zbliżony do prostokąta o zaokrąglonych narożach lub owalny. Osiami dłuższymi orientowane były generalnie po linii północ-południe.

Zarysy jam ukazywały się czytelnie na głębokości 25-40 cm. Na wyposażenie grobów składały się bardzo źle zachowane naczynia gliniane, czasem resztki naczyń. Były to czerpaki, kubki, misy, garnki chropowate, wazy baniaste profilowane.

Wśród pochówków odkryto grób dziecięcy, w którym znaleziono glinianą grzechotkę. Ponadto odkryto obiekt o nieokreślonej funkcji - pryzmowe usypisko kamieni. Różnej wielkości otoczaki polne ułożone były ściśle w kilku warstwach. W rzucie miał on kształt kolisty, a w przekroju pionowym kształt stożka. W poprzednich sezonach badawczych odkryto już kilka podobnych obiektów. Nie znaleziono w nich zabytków, ani spalonych kości.

Odkryte obiekty na działkach 68 i 69 to pochówki ciałopalne ludności kultury łużyckiej z przełomu epoki brązu i okresu halsztackiego.

Materiały i dokumentację złożono w Muzeum w Namysłowie.

Wyniki badań opublikowane zostaną w „Badaniach archeologicznych na Górnym Śląsku w 1997 roku”.

Badania będą kontynuowane w miarę prowadzenia inwestycji.

NOWINY, gm. Knyszyn, woj. białostockie, AZP 34-86/-

- kopalnie krzemienia (epoka brązu – wczesna epoka żelaza)

Badania geodezyjne i powierzchniowe, przeprowadzone w dniach od 9 czerwca do 15 lipca przez mgr. Marka Zalewskiego (Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowane przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. Siódmy sezon badań. Pomiarami geodezyjnymi objęto powierzchnię 1 ha.

Celem zasadniczym prac w 1997 r. było przeprowadzenie pomiarów geodezyjnych na odkrytym w ubiegłym sezonie stanowisku kopalnianym (oddział 86 leśnictwa Nowiny) w pobliżu wsi Nowiny Zdroje gm. Knyszyn. Wykonano je w siatce metrowej, co pozwoliło na dokładny wyrys geomorfologii stanowiska, na którym (tak jak i w wypadku obiektu Rybniki-„Krzemianka”) zachowała się niekopalniana rzeźba terenu.

Kontynuowano także badania powierzchniowe w lesie w obrębie leśnictw Krzemianka i Nowiny. W ich efekcie odkryto w leśnictwie Krzemianka, w pobliżu wsi Kopisk, trzecie prahistoryczne pole eksploatacji krzemienia. Zebrany materiał sugeruje, że datować je można, podobnie jak poprzednie, na epokę brązu lub wczesną epokę żelaza.

Nowy Łowicz, st. 2, gm. Kalisz Pomorski, woj. koszalińskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich.

PATKÓW, st. 1, gm. Niemojki, woj. białkopodlaskie, AZP 56-83/1

- osada grupy wschodniomazowiecko-podlaskiej kultury łużyckiej (III/IV okres epoki brązu - okres halsztacki)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – wczesny okres wpływów rzymskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr Władysławę Roszyk. Finansowane przez PSOZ w Białej Podlaskiej. Pierwszy sezon badań. Przebadano łącznie powierzchnię 250 m².

Stanowisko położone na Nizinie Południowopodlaskiej, nad lewym dopływem Bugu - rzeką Toczą. Leży na północno-wschodnim stoku wysoczyzny morenowej, łagodnie opadającej w kierunku rzeki. Od południowej strony stanowisko zostało zniszczone podczas budowy nasypu kolejowego linii Warszawa-Białystok. Cały obszar porośnięty jest lasem. Siedem wykopów wytyczono wzdłuż dwóch przeciwpożarowych przecinek, tak by ich szerokość pokrywała się lub była większa od szerokości niszczonego pasa.

Warstwy osadnicze w obrębie wykopów uległy bardzo silnemu zniszczeniu w wyniku głębokiej orki – zachowały się jej niewielkie fragmenty i spągi obiektów.

Odsłonięto 14 obiektów, w tym 7 grupy wschodniomazowiecko-podlaskiej kultury łużyckiej i 7 kultury przeworskiej.

Obiekty nr 8-14 związane z grupą wschodniomazowiecko-podlaską kultury łużyckiej znajdowały się w dolnym odcinku stoku i w strefie zalewowej. Były to: 4 paleniska, 2 jamy o nieokreślonym znaczeniu i jedna jama z gliną. Znaleziono w nich nieliczne fragmenty ceramiki, m. in. naczynia sitowatego, kości zwierzęcych. Do ciekawych obiektów należy palenisko nr 9 i znajdująca się obok niego jama nr 10. Palenisko było kształtu nieregularnego (0,38 x 0,35 m), w przekroju kształtu niecki. W warstwie czarnego, ciemnoszarego, drobno- i średnioziarnistego piasku z drobinami węgla drzewnych, znajdowały się trzy kamienne ze śladami długotrwałego przebywania w ogniu i 4 fragmenty ceramiki łużyckiej. Obok znajdowała się jama nr 10. W planie była kształtu nieregularnego (0,85 x 0,5 m.), w przekroju – nieregularnej niecki. Wypełnisko jej tworzyła warstwa brązowej gliny. W obiekcie nie stwierdzono materiału zabytkowego.

Powyżej obiektów kultury łużyckiej, w górnej partii stoku wysoczyzny, położone były obiekty związane z kulturą przeworską, 2 półziemianki, 3 paleniska, 2 jamy. Materiał zabytkowy stanowiły: fragmenty naczyń glinianych, fragment przęslika glinianego i nieliczne fragmenty kości. Do ciekawych w tej grupie obiektów należy półziemianka nr 2 (?). Zachował się tylko spąg. W rzucie poziomym była kształtu prostokąta (1,7 x 2,5 m). W przekroju poprzecznym - kształtu niecki. W spągu jamy była siedmio centymetrowa warstwa brązowo-pomarańczowej gliny, nad nią warstwa przemieszanego ciemno-szarego, jasno-brązowego piasku z drobinami węgla drzewnych, z fragmentami ceramiki.

Po wschodniej stronie półziemianki, w odległości około 2 m, znajdowała się jama nr 3, kształtu owalnego (1,2 x 1,1 m), w przekroju kształtu niecki (22-36 cm). W warstwie jasnoszarego piasku z dość dużą ilością węgla drzewnych, znaleziono fragment wylewu prawdopodobnie naczynia jajowatego.

Materiały i dokumentację złożono w PSOZ w Białej Podlaskiej.

Badania powinny być kontynuowane.

PAWEŁKI, st. 7, gm. Kochanowice, woj. częstochowskie, AZP 88-49/9

- cmentarzysko grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej (schyłek epoki brązu - wczesna epoka żelaza)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr Iwonę Młodkowską-Przepiórkowską (Usługi Archeologiczno-Konserwatorskie). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 58 m².

Odsłonięto 7 obiektów grobowych. Były to groby szkieletowe, w których nie zachowały się fragmenty kostne. Cztery obiekty posiadały wyposażenie. Jamy grobowe były dobrze czytelne, regularne i podłużne. Nie znaleziono śladów jakichkolwiek konstrukcji kamiennych ani śladów grobów ciało-palnych. Na wyposażenie grobowe (złożone w południowych częściach grobów) składały się jedynie garnki, misy i czerpaki. Badania tegoroczne nie przyniosły szczególnie interesujących odkryć, zabezpieczyły jedynie najbardziej narażoną na zniszczenie część piaskowni. Na tym badania postanowiono przerwać.

Odkryte naczynia ceramiczne to pospolite formy występujące pod koniec epoki brązu i w początkach wczesnej epoki żelaza, są one charakterystyczne dla ludności grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej.

W ciągu trzech sezonów badawczych przebadano najbardziej zagrożoną część piaskowni oraz na podstawie pozyskanych materiałów określono cmentarzysko chronologicznie i kulturowo.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum w Częstochowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w Zeszytach Muzeum Częstochowskiego.

Badania nie będą kontynuowane.